

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ОСВІТНІ ІННОВАЦІЇ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ

Матеріали
науково-педагогічного
підвищення кваліфікації

*27 листопада 2023 року —
28 січня 2024 року*

За редакцією
професора В. Г. Марічереда

Одеса

ОНМедУ

2024

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ОСВІТНІ ІННОВАЦІЇ
У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ
ОСВІТИ**

Матеріали
науково-педагогічного
підвищення кваліфікації

*27 листопада 2023 року —
28 січня 2024 року*

За редакцією
професора В. Г. Марічереда

Одеса

ОНМедУ

2024

Члени організаційного комітету:

Марічереда Валерія Геннадіївна — д. мед. н., професор, перший проректор; **Бурячківський Едуард Станіславович** — к. мед. н., доцент, проректор з науково-педагогічної роботи; **Борщ Вікторія Ігорівна** — д. е. н., доцент, проректор з перспективного розвитку; **Кусик Наталія Львівна** — к. е. н., доцент, доцент кафедри менеджменту охорони здоров'я, начальник навчально-методичного відділу; **Анненкова Ірина Петрівна** — д. пед. н., доцент, професор кафедри менеджменту охорони здоров'я, начальник навчального відділу; **Усиченко Катерина Миколаївна** — к. мед. н., доцент, доцент кафедри інфекційних хвороб, в. о. начальника сектору забезпечення якості освіти; **Годлевський Леонід Семенович** — д. мед. н., професор, завідувач кафедри фізіології та біофізики; **Опря Євген Васильович** — д. мед. н., професор, завідувач кафедри психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії; **Ханжи Володимир Борисович** — д. філос. н., професор, завідувач кафедри філософії, біоетики та іноземних мов, голова комісії з питань академічної доброчесності, етики та взаємин; **Сікорська Ольга Олександрівна** — к. філол. н., доцент, завідувачка кафедри суспільних наук, голова комісії з функціонування державної мови

Рекомендовано до друку

Вченою радою Одеського національного медичного університету

МОЗ України

(Протокол № 8 від 24.04.2024 р.)

О-72 **Освітні інновації у закладах вищої медичної освіти : матеріали науково-педагогічного підвищення кваліфікації (27 листопада 2023 року — 28 січня 2024 року)** [Електронне видання] / за ред. проф. В. Г. Марічереда. — Одеса : ОНМедУ, 2024. — 208 с.

ISBN 978-966-443-129-0

У збірнику подано матеріали науково-педагогічного підвищення кваліфікації «Освітні інновації у закладах вищої медичної освіти» (27 листопада 2023 року — 28 січня 2024 року). Мета науково-педагогічного підвищення кваліфікації — сприяння засвоєнню та удосконаленню практичних умінь і навичок з інноваційних технологій, форм, методів, засобів навчання та застосування інноваційних технологій реалізації змісту навчання.

УДК 618.5-089.888.61-085.33

**СИТУАЦІЙНІ ЗАДАЧІ З ІЛЮСТРАЦІЯМИ
ЯК ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ
ТА СПОСІБ ФОРМУВАННЯ ВНУТРІШНЬОЇ МОТИВАЦІЇ
МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ-СТОМАТОЛОГІВ
В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ**

Скиба В. Я.

д. мед. н., професор,
завідувач кафедри терапевтичної стоматології

Коваль С. М.

к. псих. н., доцент,
доцент кафедри терапевтичної стоматології

Одеський національний медичний університет

Головна мета навчально-методичної роботи медичного університету полягає у підготовці спеціалістів, здатних в умовах практичної охорони здоров'я клінічно мислити, оперативно приймати рішення, проводити адекватні лікувальні заходи [1, с. 89–90]. Новітні досягнення медичної науки, впровадження у практику сучасних методів діагностики та лікування потребують від майбутніх лікарів, у тому числі стоматологів, глибоких знань із теоретичних дисциплін [2, с. 48].

Актуальність методів підготовки здобувачів вищої медичної освіти в умовах дистанційного навчання до майбутньої професійної діяльності передбачає високий рівень розвитку їхньої самостійності й активності. Відповідно до Положення «Про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах», самостійна робота є основним засобом засвоєння здобувачами освіти навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових аудиторних занять. При цьому викладач виконує функції консультанта, мотиватора здобувачів освіти. Можна стверджувати, що за умов змішаної та дистанційної форм навчання збільшується обсяг самостійної роботи здобувача освіти в засвоєнні навчального матеріалу, опануванні необхідними професійно важливими діями. В першу чергу, це стосується лікарів-стоматологів, підготовка яких особливо залежить від володіння певними діагностичними та лікувально-профілактичними навичками. Самостійну роботу здобувачів освіти за рівнем обов'язковості можна класифікувати на таку:

а) обов'язкову, визначену навчальними планами і робочими програмами (виконання домашніх завдань, підготовка до лекцій, практичних робіт і різновиди завдань, які виконуються під час навчальної

та виробничої практики; підготовка і захист академічної історії хвороби, підготовка до семестрових та ліцензійних тестувань та ін.);

б) рекомендовану (участь у роботі наукових гуртків, конференцій, підготовка наукових тез, статей, доповідей, рецензування робіт та ін.);

в) ініціативну (участь у різноманітних конкурсах, олімпіадах, вікторинах, виготовлення наочності, підготовка технічних засобів навчання тощо) [3, с. 46–48].

На відміну від самостійної роботи, індивідуальні завдання розробляються таким здобувачам освіти, які демонструють гірші від інших результати академічної успішності. Такі індивідуальні завдання надаються з урахуванням певних характеристик особистості, як-то: рівень мотивації, інтелектуальний розвиток, емоційна стійкість, фрустрованість тощо. На кафедрі терапевтичної стоматології Одеського національного медичного університету індивідуальні завдання здобувачам надаються в період проходження виробничої практики, на заняттях з симуляційної стоматології; їх виконання може потребувати опрацювання наукової літератури (статей, оглядів тощо), участь в онлайн-фахових школах, майстер-класах, перегляд відеоматеріалів, підготовку презентацій, рефератів, відпрацювання іншої кількості тих чи інших практичних дій (методик ОСКІ, КПП).

Згідно із сучасними дослідженнями, результати діяльності людини тільки на 20 % залежать від інтелекту, а на 70–80 % — від мотивації. Виділяють основні критерії сформованості мотивів навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти. Серед них називають:

1) наявність чітко вираженого пізнавального інтересу (зорієнтованість на внутрішні мотиви);

2) активність в навчально-пізнавальній діяльності;

3) суб'єктна позиція в освітньому процесі;

4) вимогливість до себе і всіх суб'єктів педагогічного процесу;

5) демонстрація успішності в навчанні та відповідальне ставлення до цієї роботи;

6) високий рівень самостійності та ініціативності в освітній діяльності;

7) одержання задоволення від інтелектуальної, пізнавальної діяльності, здобуття нових знань;

8) прагнення до постійного саморозвитку і самовдосконалення [4, с. 57–62].

За даними опитування здобувачів освіти при дистанційній формі навчання опанування практичних навичок під час практичних занять

відбувається в повному обсязі або більше ніж на 50 %. Однак значна частина опитаних (43,70 %) стверджує, що оволоділи ними менше ніж на 50 % [5, с. 68–73].

Для підвищення мотивації здобувачів освіти вважають за важливе взаємодію та співпрацю здобувача з викладачем під час практичного заняття, врахування особливостей здобувачів, психологічне та емоційне налаштування на предмет. Розв'язування клінічно орієнтованих задач, розбір тестових завдань самостійно або разом з викладачем не тільки полегшує процес запам'ятовування матеріалу, а й сприяє формуванню практичних навичок та вмінь, показує конкретні точки прикладання набутих знань у клінічних умовах [6, с. 329–332]. Також розвитку пізнавальної мотивації здобувачів сприяє використання творчих вправ, як-то: «обмін думками», аналіз прикладів успішних людей в даній професійній сфері, «Pro-, contra аргументи» тощо [7, с. 95–99].

За нашими спостереженнями достатньо мотивованими є професійно-орієнтовані здобувачі освіти, наприклад, випускники медичного коледжу, діти лікарів-стоматологів, здобувачі, що працюють асистентами лікарів тощо. Але необхідність постійного розвитку, зацікавленість в отриманні нових знань, опануванні сучасними методиками діагностики, лікування та профілактики треба виховувати. Прикладом таких вправ, на нашу думку, є розбори клінічних ситуацій з текстом та ілюстрацією або рентгенограмою.

На кафедрі терапевтичної стоматології Одеського національного медичного університету розроблено комплекс ситуаційних задач з основних розділів дисципліни «Терапевтична стоматологія»: «Одонтологія», «Пародонтологія», «Захворювання слизової оболонки порожнини рота». Використання в навчальному процесі таких задач поєднує самостійну роботу здобувачів з індивідуальним завданням. Тобто здобувач, який на третьому курсі не проявив достатній рівень знань з розділу «Одонтологія», може отримати як завдання більше ситуаційних задач саме з цього розділу. Всього таких задач складено більш 80, вони містять ілюстрації або рентгенограми. Оригінальний текст відтворює стандартні клінічні ситуації, а фотографії та рентгенограми з власних архівів лікарів дають змогу здобувачам освіти запам'ятати основні ознаки захворювання (наприклад: вигляд каріозної порожнини, стан obturaції кореневих каналів, зміни в тканинах пародонта або елементи ураження слизової оболонки порожнини рота). Самостійне опрацювання навчального матеріалу, обговорення з

викладачем питань встановлення діагнозу, призначення додаткових методів дослідження, диференційної діагностики, вибору методу лікування. Дискусії в період розв'язання ситуаційної задачі сприяють розвитку клінічного мислення здобувачів. Такі задачі пропонуються здобувачам останнього року навчання, які повністю опанували теоретичний матеріал з дисципліни. На наш погляд, використання ілюстрацій матеріалів задачі в умовах дистанційного навчання відтворює реальну клінічну ситуацію і сприяє підвищенню внутрішньої мотивації здобувачів.

Література

1. Косенко К. М. Методичні аспекти формування у студента-стоматолога практичних навичок та умінь. *Вісник стоматології*. 2006. № 3. С. 89–90.

2. Особливості інтеграції навчального процесу, які спрямовані на підвищення фахової підготовки студентів-стоматологів у ДНБЗ «Івано-Франківський національний медичний університет» / Кривенький Т. П. та ін. *Медична освіта*. 2014. № 1. С. 48–50. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vpbm_2014_1_11.

3. Петрушанко Т. О., Іленко Н. М. Предметна олімпіада як одна з форм самостійної роботи студентів на кафедрі терапевтичної стоматології ВДНЗУ «УМСА». *Український стоматологічний альманах*. 2017. № 3. С. 46–48. URL: <https://dental-almanac.org/index.php/journal/article/download/283/281/>.

4. Ільченко О. Ю. Формування мотивів навчально-пізнавальної діяльності майбутніх вчителів як психолого-педагогічна проблема. *Педагогічні науки*. 2017. № 69. С. 57–62. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pena_2017_69_12.

5. Романюк Л. Б. Аналіз якості навчального процесу на кафедрі мікробіології, вірусології та імунології Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського МОЗ України в умовах дистанційного навчання. *Медична освіта*. 2023. № 2. С. 68–73. URL: DOI 10.11603/m.2414-5998.2023.2.14016.

6. Рикало Н. А., Андрощук О. В. Ключові аспекти викладання патологічної фізіології студентам стоматологічного факультету. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology. Theory Experience Problems*. 2022. № 51. С. 329–332. URL: <https://vspu.net/sit/index.php/sit/article/view/5458>.

7. Бадюл Л. М., Цибух Л. М. Застосування творчих вправ як метод поліпшення пізнавальної мотивації студентів. *Педагогічні науки* :

СУЧАСНІ МЕТОДИ АКТИВНОГО НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Степановічус О. М.

к. мед. н., доцент, доцент кафедри акушерства і гінекології
Одеський національний медичний університет

Нарійчук М. Д.

к. пед. н., спеціаліст вищої категорії, викладач-методист
КЗ «Одеський педагогічний фаховий коледж»

Термін «активне навчання» застосовується вже кілька десятків років, але наразі загальноприйняте трактування цього поняття відсутнє. У галузі педагогіки та вищої медичної освіти дані щодо активних методів навчання нерідко є діаметрально протилежними [1–3]. Окрім того, далеко не всі запропоновані сьогодні методиками активного навчання мають достатнє психолого-педагогічне обґрунтування, однак багато з них успішно застосовуються у викладацькій діяльності [4, 5].

Що ж таке сучасне активне навчання у вищій медичній школі? Які методи найбільш прийнятні при отриманні вищої освіти?

З нашої точки зору, активне навчання — це будь-які педагогічні методиками, які змушують здобувача вищої освіти бути активним незалежним творчим учасником процесу навчання, навіть попри бажання самого учня [2–5].

Ми хочемо навести наш досвід застосування деяких нестандартних методик активного навчання здобувачів вищої освіти на кафедрі акушерства і гінекології ОНМедУ та КЗ «Одеський педагогічний фаховий коледж».

Складність навчання здобувачів вищої освіти полягає в тому, що репродуктивне здоров'я — це не лише відсутність патології репродуктивної системи, а стан повного фізичного, розумового та соціального благополуччя. На стан репродуктивного здоров'я значно впливає соматичне та психологічне здоров'я населення.

Проте за останній час збільшилась частина екстрагенітальних захворювань з хронічним рецидивним перебігом, навіть у молодих жінок репродуктивного віку, що є значною соціальною проблемою, тому що негативно впливає на демографічну ситуацію в країні.

AREAS OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE (AI) CAN BE
EXPLORED FOR POSITIVE CHANGE IN
MEDICAL EDUCATION
Rogachevskiy O. P., Pervak M. P.
Odesa National Medical University155

ВПРОВАДЖЕННЯ ГУРТКІВ, ПРОВЕДЕННЯ МАЙСТЕР-КЛАСІВ
ТА КОМУНІКАЦІЯ З ІНШИМИ КАФЕДРАМИ В АСПЕКТІ
НАВЧАННЯ В МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ
Руденко О. В., Потапчук Ю. О., Собітняк Л. О.
Одеський національний медичний університет158

УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ
НА ОСНОВІ АНАЛІЗУ ЖИТТЄВОГО ЦИКЛУ
ТА SWOT-АНАЛІЗУ ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
Рудінська О. В., Бусел С. В., Шахов В. В.
Одеський національний медичний університет161

СИТУАЦІЙНІ ЗАДАЧІ З ІЛЮСТРАЦІЯМИ
ЯК ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ
ТА СПОСІБ ФОРМУВАННЯ ВНУТРІШНЬОЇ МОТИВАЦІЇ
МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ-СТОМАТОЛОГІВ
В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ
Скиба В. Я., Коваль С. М.
Одеський національний медичний університет165

СУЧАСНІ МЕТОДИ АКТИВНОГО НАВЧАННЯ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
Степановічус О. М.
Одеський національний медичний університет
Нарійчук М. Д.
КЗ «Одеський педагогічний фаховий коледж»169

СУЧАСНА ВИЩА МЕДИЧНА ОСВІТА В УКРАЇНІ:
ВПРОВАДЖЕННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ІННОВАЦІЙ
Тріщенко С. Г., Черемних Г. І.
Одеський національний медичний університет172